

Rapport vedrørende FHM 6290

C.E.Galls Vej Nord, Odder.

Sted- og lok.nr. 150210-136, system nr. 243736.

SLKS journalnr. 21/08455.

Fotonr.: 2534. Søgegrøft 4 set fra syd d. 24-01-2022. Foto: Hans Skov.

Indhold

Undersøgelsens forhistorie	4
Administrative data	4
Topografi, terræn og undergrund	5
Målesystem	5
Øvrige data	6
Udgravningsmetode	6
Undersøgelsens resultater	7
Fremtidigt arbejde på stedet.....	9
Tegningsliste.....	10
Fotoliste.....	11-13

Bilag:

- Kontaktark
- Samlet udgravningsplan 1:2000
- Korrespondance

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 18-08-2021

Der blev den 18. august 2021 oprettet en forundersøgelsessag med sagsnummeret FHM 6290 C.E. Galls Vej Nord, Odder. Der blev d. 13.09.2021 udarbejdet en faglig begrundelse og et budget for forundersøgelsen. Arealet er på ca. 92.834 m². Slots- og Kulturstyrelsen godkender budgettet med en beløbsramme på 371.095,34 kr. incl. moms d. 06.10.2021.

Den 11.10. 2021 tilsendtes budget og Slots- og Kulturstyrelsens godkendelse af dette til bygherre med henblik på dennes accept. Bygherre godkender budgettet pr. mail i november 2021.

Denne rapport gør rede for resultaterne af forundersøgelsen.

Administrative data

Kampagne: 18-08-2021

Forundersøgelsen fandt sted på matriklen 13a, Odder By, Odder.

Forundersøgelsen har Moesgaard Museums journalnummer FHM 6290 C.E. Galls Vej Nord, Odder samt Slots- og Kulturstyrelsens journalnr. 21/08455

Bygherre: Odder kommune, Rådhusgade 3, 8300 Odder. Cvr.nr. 32264328

Ansvarlige for sagsbehandling: Slots- og Kulturstyrelsen: Lisbeth Gernager Langkjær, Fejøgade 1, 4800 Nykøbing Falster, tlf.: 33 95 42 00, fortidsminder@slks.dk.

Moesgaard Museum: Karin Poulsen, arkæolog, kp@moesgaardmuseum.dk.

Sagens akter inklusive original korrespondance og dokumentation opbevares på Moesgaard Museum på hhv. digitalt drev og fysisk arkiv.

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 18-08-2021

Fig. 1. De undersøgte arealer markeret med rød skravering.

Det undersøgte område ligger i tidligere dyrkede marker på et meget jævnt letbølget moræneterræn i udkanten af Odder i retning mod Nølev. Området har været brakmark i nogle år. Et fredet dige afgrænser arealet mod nord. Et stykke mod vest løber Odder Å og mod nord og øst løber Rævså.

Der er ingen registreringer af fortidsminder på det berørte areal, men et stykke mod vest er der registreret rundhøje (sb. 9,17-19) samt flere bopladsspor fra stenalder og jernalder i tilknytning til vandløbene (sb. 58, 60-63, 67, 71, 84). Museet har tidligere foretaget undersøgelser sydvest for nærværende areal, og her er registreret såvel udaterede bebyggelsesspor som ditto fra bronzealderen og førromersk jernalder (sb. 88, 116).

Muldykkelsen i undersøgelsesområdet varierede mellem ca. 20 og 40 cm.

Undergrunden bestod i hele området af stift lyst gulbrunt meget vandlidende ler.

Målesystem

Kampagne: 18-08-2021

Opmålingen af søgegrøfter og anlæg blev foretaget med gps i koordinatsystem i UTM zone 32 euref 89.

Øvrige data

Kampagne: 18-08-2021

Forundersøgelsen blev foretaget den 24.01 - 08.02 2022 under vekslende vejrforhold med nedbør, som vanskeliggjorde arbejdet. Ansvarshavende museumsinspektør var Martin Sejr Nielsen. Daglig leder og beretningsansvarlig var Museumsinspektør, cand.mag. Hans Skov. Desuden deltog arkæolog, cand. mag. Laurits Borberg, arkæolog Daniel Dalicsek og arkæolog Ph.d Mogens Skaaning Høgsberg i undersøgelsen. Terp Maskinudlejning leverede maskinkraft. Maskinfører var Esben Udengaard Jensen.

Udgravningsmetode

Der blev i alt gravet 28 søgegrøfter i nord-syd-orienteret retning (Grøft 1-28). Grøfterne havde en bredde på 2 m og blev gravet med gravemaskine på bæltter. Den indbyrdes afstand mellem grøfterne var ca. 10-15 m. Desuden blev der anlagt tre udvidelser af grøfterne, hvor der blev erkendt anlæg, der tydede på bebyggelsesspor. I alt blev der ved forundersøgelsen afrømmet 8819 m², hvilket svarer til en dækningsgrad på 9,5 % af det samlede undersøgelsesareal. Alle fyldskifter blev ridset op med håndskovl og senere opmålt med GPS. Enkelte anlæg blev nærmere undersøgt ved afrensning og profilsnit, mens en række andre anlæg blev undersøgt for daterende fund.

Fig. 2. Placering af søgegrøfter. Feltet er markeret med lilla. Søgegrøfter er vist med orange farve.1:2000

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 18-08-2021

Ved forundersøgelsen blev der registreret spredte fyldskifter. Fyldskifterne dækker både over naturfænomener som rodvælter, stenspor, stolpehuller, gruber og dyregange, men også recente anlæg som især drængrøfter. Kun tre af fyldskifterne indeholdt kulturmateriale i form af nogle stumper jernalderskår (FRJ). Der er tale om X-2; X-3 og X-4. X-1 var et flintafslag der viste sig at være et naturligt afslag. X-2 (FRJ keramik) kom fra en recent drængrøft (A 181) fra søgegrøft 1. X-3 (keramik BZ/FRJ) blev fundet i grube/stolpehul A 241 i søgegrøft 16. X-4 (FRJ keramik). Så i førromersk jernalder (FRJ) er området blevet sporadisk besøgt. Men ingen steder, og heller ikke ved de enkelte udvidelser af søgegrøfterne blev der fundet systemer af stolpehuller, der kan tolkes i retning af huse eller hegn. Området har ikke i oldtiden rummet en permanent bebyggelse. Sikkert fordi området består af særdeles tungt vandlidende lerjord som ikke har kunnet dyrkes og som man derfor ikke har bosat sig på. Området er gennemskåret af et utal af drængrøfter, som dog i mange tilfælde ikke længere fungerede særligt godt. Rigtig mange af søgegrøfterne blev fyldt med indsvivende grundvand fra den ene dag til den anden. Dette medførte at en del stolpehuller og gruber ikke kunne snittes i jagten efter daterende fund.

Fig. 3. Søgegrøft graves. Arkæolog Daniel Dalicsek ses. Set fra S.

Fig. 4. Mange af søgegrøfterne blev hurtigt vandfyldt pga. indsvivende grundvand. Dette vanskeliggjorde arbejdet. Set fra N.

På budgettet for undersøgelsen var der afsat 16 timer til at undersøge et fredet dige på nordgrænsen af det undersøgte areal. Diget skulle efter sigende være et stendige, men det havde ikke noget på sig. Der var visse steder sten på diget, men det var tydeligvis sten fra marken der bare var kastet ind på skeldiget for at få stenen væk fra marken. Diget blev undersøgt med stenspyd for at være på den sikre side. Hele digeforløbet blev grundigt studeret og fotograferet. Det lykkedes os at få Odder Kommune til at opgive at gennemgrave diget, hvilket en ny lokalplan for området ellers gav mulighed for. Diget er med på udskiftningskortene, der blev udarbejdet for mere end 200 år siden, så det er et gammelt dige. Diget er visse steder ganske godt bevaret med tydelige niveauspring i forhold til omgivende terræn (jf. foto på Fig. 5). Andre steder fremstår diget blot som et markskel uden niveauforskelle i forhold til det omkringliggende terræn. De fotos der er taget af diget er med i fotolisten og her kan man også læse fra hvilke retninger billederne er taget. Rapporten her med omtalen af diget vil blive delt med Arkæolog Marlene Sørensen, Moesgaard Museum. Hun har tilsyn med de Fredede Fortidsminder (incl. diger) i store dele af Østjylland. Ved næste tilsyn af det fredede dige vil hun kunne sammenholde digets tilstand med de billeder der blev taget i januar 2022.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 18-08-2021

Der blev i hele undersøgelsesområdet nærmest ikke fundet anlægsspor af arkæologisk relevans. Nogle få udaterede stolpehuller/gruber og tre stumper jernalderkeramik (FRJ) er meget lidt på et næsten 9,3 ha stort areal. Og der blev heller ikke fundet så meget som et humant flintafslag. Området er domineret af tungt vandlidende ler som åbenbart på intet tidspunkt i forhistorien har fristet til nogen form for bosættelse. Moesgaard Museum anser det ikke for nødvendigt at foretage yderligere arkæologiske undersøgelser forud for anlægsarbejder. Skulle der mod forventning dukke et enestående arkæologisk materiale op i forbindelse med evt. kommende gravearbejde, f.eks. en grav, der kan ligge helt isoleret fra det øvrige fundmateriale, skal Moesgaard Museum underrettes. Museet vil da inden for 2 uger foretage de nødvendige undersøgelser. Udgifterne til en evt. udgravning dækkes af Slots- og Kulturstyrelsen (jf. Museumsloven § 27 stk. 5:2).

NB! Tegningsliste og fotoliste er vedlagt. Anlægsliste er droppet for at spare tid da der var så lidt af arkæologisk interesse. Men kigger man på plantegningerne T1-T17 vil man kunne se anlægsnr., snit og en kort beskrivelse af anlæggets tolkning. Rigtig mange af de 367 anlægsnr. relaterer sig til moderne dræn. Oversigtstegning T-12 viser alle søgegrøfter med angivet nummerering der passer til de fotos der blev taget.

Moesgaard Museum d. 12-08-2022

Hans Skov

Museumsinspektør, Cand.mag.